

वैष्णव त्रि० विष्णुदेवताऽस्य तस्येदं वा अण् । १ विष्णु-
पासके २ विष्णुसम्बन्धिनि च स्त्रियां ङीप् । २ वैष्णव्यां
शक्तौ "वैष्णवी समरे चैतन्" देवीमा० । "गायत्री
वैष्णवी होषा" ऋतिः । ४ विष्णुधामनि न० । विष्णु-
नधिकृत्य कृतो यत्नः अण् । ५ महापुराणभेदे न० विष्णु-
पुराणशब्दे ४६२६ पृ० दृश्यम् ।

वैसारिण प्र० स्त्री० विसरति वि+सृ-णिनि स्त्राद्यै अण् ।
मत्स्ये अमरः स्त्रियां जातित्वात् ङीप् ।

वैहार्य त्रि० विहारं परिहासमर्हति ध्वज् । परिहासाहं
श्यालकादौ "यथा बालेषु नारीषु वैहार्येषु तथैव च ।
सहस्रेषु निपातेषु तथापि दृश्यनेषु च । अन्तर्गतं नोक्तपूर्वं
मे" भा० उ० १२।२० ।

वैहासिक पु० विहासेऽभिरतस्तं करोति दा ठक् । नाट-
कादौ प्रसिद्धे शृङ्गाररसनायकसहचरे । विदूषके हेमच०
(भा०) इति २ स्थाने लोके च ।

बोद्ध पुं स्त्री० वा-दा० ङङ् । १ मोनसयणं (बोडाबाण) विक्र-
मादि० । २ मत्स्यभेदे मेदि० । स्त्रियां जातित्वात् ङीप् ।
वा च १ पलचतुर्थीमे (बुद्धि) मेदि० । [मन्त्रः ।

बोद्ध पु० बह-तन् । सनिभेदे "बोद्धः पञ्चमिकताया" तर्पण-
बोद्ध त्रि० बह-हृच् । १ बाहके २ स्थानान्तरप्रापके "भागी-
रथी निर्भरशीकराणां बोद्धा" कुमारः । २ पाणिपा-
हके पु० "प्रियवृद्धा बोद्धरेव ते" ऋतिः । ३ भारवाहके
५ मूढे च त्रि० शब्दच० । ६ दृष्टभेदे पु० राजनिभं ७ सुते
पु० मेदि० । [अवस्थातोषोपः । आहं त्रिका० ।

बोद्ध त्रि० अवबिक्तसुटकं यत्न प्रा० व० उदकस्रोटादेशः
बोद्धाल पुं स्त्री० बोद्ध आहः सञ्जति कल-अण् । मत्स्यभेदे
(बोबोयाक) चन्द्र० स्त्रियां ङीप् ।

बोद्धक पु० अवगतं वेहनकाये उरो यस्य प्रा० व० अण् अवस्थातो
लोपः प्रथो० सधोपः । वेहके त्रिका० । [इत्ये त्रिका० ।

बोद्धर पु० बोद्धति रटन्ति भ्रष्टा काल रट-वज्रये क । कुन्द-
बोद्धर पु० वा-उर बोर् वाति वा-क्त । (बोरो) धान्यभेदे
"बोद्धरस्तु बुधैः प्रोक्तस्त्रिदोषस्य प्रकोपणः । सधुरवा-
व्यपाकच त्रीहः पित्तकरो युवः" रामवल्गुभ० ।

बोद्ध पु० वा-उवच् । मत्स्यभेदे मत्स्यभ्यभेदे । "बोद्धस्तु
कटुतिक्तोष्णः कषाको रक्तदोषतृप्तः । कफपित्तामयान्
रन्ति मद्रादिद्विजापहः" राजवल्लभः । स्त्राद्यै क ।
तत्रार्थे पु० अमरः ।

बोद्ध पुं स्त्री० अतवेवरकाङ्क्षुचयुते अन्ते हेमच० ।

वीक्षि स्त्री उभयचरशब्दे १२६१४० दर्शिते जम्बकाये स्त्रियात्
द्वितीयस्थे विचन्द्रग्रहे । तटपेक्षया द्वादेशस्थे तु त्रयो ।

वीषट् अण् बह-ङीष् । देवोद्देशेन हविष्यागे अमरः ।
व्यंशक पु० विविष्टोऽंशोऽवयवोऽस्य । पर्वते त्रिका० ।

व्यंसक पु० विगतोऽंसः स्तम्भो यस्य कप् । १ धूर्त्तं हेमच०
२ स्तम्भमूल्ये । "मयूरव्यंसकादयश्च" पाणिनिस्तम्भम् ।

व्यंसित त्रि० वि+अंस-क्त । १ वञ्चिते २ प्रतारिते त्रिका० ।

व्यक्त त्रि० वि+अनुज-क्त । १ स्फुटं २ प्रकाशिते मेदि० । १ प्राज्ञो
अमरः । ४ स्थले "व्यक्ताव्यक्तप्रविज्ञानात्" सा० का० ।

५ विष्णो पु० विष्णु म० । [साक्षिणि त्रिका० ।
व्यक्तदृष्टार्थ पु० व्यक्तं स्फुटं दृष्टोऽर्थो येन । साक्षाद्दृष्टि-
व्यक्तरूप पु० व्यक्तानि स्थूलानि भूतान्येव रूपं यस्य । विष्णो

विष्णु म० । तस्य विवाङ्मूलेण सर्वभूतात्मकत्वात्सात्वम् ।
व्यक्ति स्त्री वि+अनुज-क्तिन् । १ प्रकाशे क्तिच् । २ जने हेम० ।

पृथगात्मतारूपे एकैकविशेषे च अमरः । अभिव्यक्तिशब्दे
दृश्यम् । [विशिष्टनपं यस्य । २ विष्णो पु० विष्णु म० ।

व्यग्र त्रि० विगतमपं यस्य । १ व्याकुले २ व्यासक्ते च अमरः ।

व्यङ्ग न० विगतं विकलं वाङ्मं प्रादिकर्म० । १ विकलाङ्गे विग-
तमङ्गं यस्य । २ चक्षुर्हीने त्रि० शब्दे पुं स्त्री० मेदि०
स्त्रियां ङीप् । ३ सुस्तरोगभेदे तस्त्रिदानादि माधवनिदाने
उक्तं यथा "क्रोधायासप्रकुपितो वायुः पित्तेन संयुतः ।
सुखमागम्य सहसा मण्डलं विहृजत्यतः । नीरुजं
तदुक्तं श्वायं सुखे व्यक्तं तमादिशेत्" ।

व्यङ्ग्य त्रि० वि+अनुज-यत् । १ व्यङ्ग्यया हत्या बोध्योऽर्थे
"वाच्योऽर्थोऽभिधया बोध्यो लक्ष्यो लक्ष्यया मतः ।
व्यङ्ग्यो व्यङ्ग्यया ताः सुखिणः शब्दस्य शक्तयः" सा० द० न
२ प्रकाशे च । [विचीत् विद्याच विविचतः व्यचाः ।

व्यच व्यजे अक० सम्बन्धे सक० त्व० जु० पर० सेट् । विचति अ-
व्यजेन न० वि+अज-ल्यट् न व्यदेशः । तावदन्ते अमरः ।

"मूलांटाः च पाचर्ममसत्तु व्यजनानिचः । तालव्य-
जनको वायुस्त्रिदोषजनको बधुः । वंशव्यजनको वायु
हृत्वाण्यो वातपित्तकृत् । वेत्तगृह्येतिपुष्पव्यजनोत्प-
स्त्रिदोषहृत् । वायव्यजनको वायुर्ममिकादिनिवारकः ।
तेजस्करोऽर्थो विप्रो यो विदद्भिर्भिज्जां वरेः" राजव० ।

व्यञ्जक पु० वि+अनुज-चिच्-अण् । १ हृत्प्रभावादिप्रका-
शके अभिव्ये अमरः । २ व्यञ्ज-वार्त्तबोधके शब्दे च
सा० द० व्यञ्जनशब्दे दृश्यम् । ३ प्रकाशकमाले त्रि० ।

व्यञ्जन न० विशेषेणाकृतं वि+अनुज-ल्यट् । १ प्रकाशादौ